

âb-ı hayat

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE İSTANBUL'DA
SU ve SU KÜLTÜRÜ

14 MAYIS-20 TEMMUZ 2010 • TÜRK İSLAM ESERLERİ MÜZESİ/SULTANAHMET

ADELL

ADELL®

armatür

Geçmişten Günümüze Anadolu-Osmanlı Su Kültürü

2/7/13

Vizyonumuz;

*Dünyamızın geleceğinin
inşasında sorumluluk alarak,
yüksek değerleriyle saygılı,
saygın, mutlu insan, mutlu ülke,
mutlu dünya oluşmasına olumlu
katkı sağlamak...*

Hedeflerimiz:

- *Unutulmaya yüz tutmuş ecdadımızın zengin su kültürünü hatırlamak, ona sahip çıkarak, kalıcı bir hafıza oluşturarak gelecek nesillere taşımak....*
- *Hayatımıza ve içindekilere yeni anlam yüklemek, zenginliklerin farkına varılmasına vesile olarak hayatı tatlandırmak...*
- *Su ve doğayla yeni bir ilişki kurma biçiminin inşasına aracılık etmek, Su ile iletişimize yeniden bir anlam kazandırmak,*
- *Su kültürü vasıtasıyla arayış içindeki dünya insanlığına mutluluğun kaynağı olan sevgi, içtenlik, samimiyet, paylaşmak gibi güzel değerleri taşımak, onlarla tanıştırmak, sevginin yeşermesine, nefretin silinmesine destek vermek...*

Hedeflerimiz:

- *Özü keşfetmek, içtekini dışarıya çıkarmak,*
- *Gerek biyolojik ve gerekse gönül, ruh dünyamız için vazgeçilmez hayat kaynağı olan suyu tüm yönleriyle insanımıza, tanıtmak, sevdirmek, sözde değil özde suyun sevilmesini sağlamak,*
- *Su kullanım bilincinin yükselmesine destek vermek,*

Osmanlı Su Kültürünün temelleri, DNA'sı, değerleri;

- *Akar su kullanmak, (akan su kir tutmaz)*
- *Suyu aziz bilmek, ona hürmet etmek,*
- *Suyu hiçbir canlıdan esirgememek,*
- *İsraftan kaçınmak,*
- *Suyu kirletmemek,*

Ecdadımızın suyla ilişkisi-iletişimi nasıldı?

- *Suya hürmet ederdi.*
- *Muhakkak besmele çekerek suyu içmeye başlardı.*
- *Oturarak su içerdi.*
- *Suyu üç yudumda içerdi.*
- *Suyu önce küçüğe, yaşlıya, misafire ve hayvanlara verirlerdi.*
- *Yemeklerden önce ve sonra muhakkak ellerini akar suda yıkardı.*
- *Su ikram etmeyi sever, büyük sevap olarak görür, su ikram edene "su gibi aziz ol" derlerdi.*
- *Suyun damlasını israf etmeyi günah olarak kabul ederlerdi.*

Osmanlı Su Kültürü yansımaları

- *Tüm canlılara, insanlara, hayvanlara, doğaya, eşyaya sevgi ve saygı, kardeşçe yaklaşım,*
- *Zarafet, incelik, hoşgörü.*
- *Edep ve nezaket,*
- *Maddi ve manevi temizlik hassasiyeti,*
- *İlime, alime azami hürmet ve saygı.*
- *Gönül ve ruh zenginliğine, içsel değerlere yüksek önem,*
- *Birleştiren, kucaklayan ve ötekileştirmeyen bir kültür,*
- *Herkese renk, din, dil, bölge ayırımı yapmadan eşit davranmak, 1.sınıf vatandaş kabul etmek, adil davranmak,*
- *Komşuluk, akraba, eş, dost ilişkilerine, beşeri münasebetlere yüklenen değer,*
- *Birlik ve beraberliğe azami önem, büyüğe mutlak itaat...*
- *İşlerini sulhu salah ile tanzim eylemek*
- *Güçsüze, fakire, fukaraya, yolda kalmışa karşılıksız yardım, paylaşma..*

Sular bentlerle mahalle çeşmelerine taşınırdı...

- *Su bentleri*
- *Su kemerleri*
- *Evlerin altında sarnıçlar vardı.*
- *Yağmur suları biriktirilirdi.*

Gündelik hayatta su kültürü...

- *100 sene evveline kadar evlerde su yoktu...*
- *Su sarayları*
- *Mahalle çeşmeleri, meydan çeşmeleri, köy çeşmeleri*
- *Su sebilleri*
- *Tulumbalar*

Su sarayları...

Su sarayları

Meydan, Mahalle Çeşmeleri

Kiblegahlı çeşme...

Osmanlı'da Mahallelerden, sokaklardan önce çeşme, hamam, cami yapılırdı...

Çeşme başı sohbetleri çok önemliydi...

Çeşme Kitabeleri

*Bismillahirrahmanirrahim....
Her canlı şeyi sudan yarattık.
Enbiya Suresi 30. Ayet
Allah'ın has kullarının içtikleri ve
akıttıkça akıttıkları bir pınardır.
İnsan Suresi 6. Ayet*

Tulumbar

*Ağız kısmı stilize
ejder başlı
bitkisel motifli...*

Tulumbacılar ve Yangın söndürme

*Yeni resim
gelecek*

Mermer Su Küpü

72 millet, 28 dil kullanılıyordu...

*Farlılıkların mükemmel birlikteliği,
hořgörünün yansımасы, birlikte
yaşama kültürü*

*Mermer Su Sebili
"Ala Kayış Dağı Suyu"*

*Osmanlıca,
Rumca,
Ermenice,
Yunanca*

Su-Şerbet Sebilleri

Bu sebillerden su ve şerbet dağıtılırdı.

Sular evlere taşınırdı.

- *Damacanalar*
- *Toprak testiler*
- *Bakraçlar*
- *Güğümler*

Sakalar, Damacaneler, Kırballar

- *Cam damacaneler*
- *Sular evlere damacanelerle taşınırdı.*
- *Toprak küplerde, damacanelerde, güğümlerde muhafaza edilirdi.*

Damacanalar

Güğümler

Günlük yaşama inen, güğüme dokunan zarafet

*Osmanlıca;
Bu güğümden su içene şifalar olsun.
Eğer dahi kafir içerse islamları
müşerref olsun. Tarih 1266 dır.
Cümle hakkında hayır olsun.
Fetoğlu Hüseyin Ağa Tul-i ömrüyle
muammer olsun...*

Kazanlar / Bakraçlar / Su Kapları

*Bakır su bakracı...
Osmanlıca "Sahibi Hacı Ahmet
Sene H.1163"*

Evlerde su küpleri kullanılırdı...

- *Su küpleri*
- *Musluklu su küpleri*

Su Küpleri - Toprak

Musluklu su küpleri

Musluklu su küpleri

Suyu şerbeti muhafaza ederlerdi.

- *Yazın serin ve soğuk, kışın ise sıcak tutar...*
- *Suyun tadını, kokusunu bozmaz...*

Evlerde su kullanımı...

- *İbrikler*
- *Sürahiler*
- *Leğenler*
- *Daldırma Maşrapalar*
- *Bardaklar*

Evlerde su kullanımı...

- *Küçükler büyüklerin ellerine su dökerlerdi, havlu tutarlardı. Büyükler onlara dua ederlerdi.*
- *Kirli sular görülmesin diye leğenler kullanılırdı.*

İbrikler / Leğenler

*Tombak Zemmeh
İbriği*

*Bakır İbrik
Hayat ağacı
figürlü*

Seramik Sürahiler

*İç ki bulasın şifa,
bu mai-lezizden...*

Maşrapalar

*Edirne işi,
Roman
Maşrapası*

*Bakır Maşrapa...
Leblerin bus itmek için,
Maşraba meşrebince su vir,
Vir, herbir maşraba zar ider,
Bülbülleri, cevrine virmez
aman.*

*Tombak
Maşrapa
Rumeli işi,*

Bardaklar

*Al eline kase-i su bir maşraba,
Cümle halat zahir eder meşrebin
her maşraba,
Mai-lezzetden su verir meşrebimce
bu maşraba...*

Su Tasları *Sebil Tasları*

Pirinç Su Tası

*Kıyamet günü mallar
fayda vermez, ölümden
sonra seni kurtarmaz.*

Kastamonu işi Bakır Su Tası

*Al elüne kase-i Ey Mah-
ruh, Ver Hüseyin'le
Hasan aşkına su Ya Şafi...*

Mataralar

Sahibi Tahir Hacı Hafız Mustafa Ağa
Sahibi Hacı Muhammet 1218
Sahibi Hacı Salih Tanak Ağa 1199

Bakır Mataralar

Porselen Mataralar

Şifa Tasları - Suyu gösterilen saygı...

*İhlas, Felak, Nas,
Ayat-el Kürsi,
Fatiha, Yasin
sureleri ve bazı
şifa ayetleri...*

*Allah'ım bize
afiyet ver...
Allah en iyi
koruyandır ve
merhametlilerin en
merhametlisidir.*

*Ya Şafi, Ya Kafi,
Ya Muafi Billah...
Ayat-el Kürsi,
Ashabı Kehf
isimleri*

Osmanlı'da Yıkanma Kültürü ve Hamam

Hamam Kazanları

*Bakır hamam
kazanı...*

*Ermenice "iyi
günlerde kullan
Prapion H. 1205"*

*Bakır hamam
kazanı...*

Hamam Tasları

*Bronz hamam tası...
Ermenice "Teberik
Bozbırıkyan Kasım
11,M1892"*

*Gümüş hamam
tası...*

*Gümüş hamam
tası...*

Hamam taslarının ortaları mermer üzerinde vakum etkisi yaparak kaymaması için yukarıya doğru bombelidir.

Nalınlar

*Gelinlik çağına gelen
genç kızların,
hamam ağalarının
kullandığı sedef
kakmalı nalın...*

*Gümüş Kakmalı
Nalın...*

*Sedef ve Gümüş
Kakmalı Nalın...*

Sabunluklar - Kildan

*Bakır Sabunluk
Mardin-Siirt işi...*

Sabunlar

*Ayvalık Mamulat-ı
Sabuncuzade Hacı
Şakir Gül rayihalı
nezafet sabunu...*

*Ahşap Sabun kutusu
Üzerinde Osmanlıca,
Rumca, Fransızca,
Ermenice, İbranice,
Bulgarca "Hristaki
Misk Edirne
Sabuncusu Misk-i,
Amber ve İtir ve Gül
ve Benefşe vesair
güzel kokular ile
füruht olduğundan ,
arzu edenler teşrif
etmeleri temenni
olunur." yazılıdır.*

Havlular

*Sabah-ı şerifler
hayır olsun.*

Afiyet olsun.

1870 li yıllarda su evlere girmeye başlar...

- *Bunlar Fransız firmalarına yetki veriliyor. Der Saadet Su Şirketi kuruluyor.*
- *Üsküdar Kadıköy Su Dağıtım Şirketi kuruluyor.*
- *İlk önce Terkos gölü suyu kullanılarak, kanallarla evlere dağıtılmaya başlanır.*
- *Evlere sadece bir musluk çekilmeye başlar*
- *Daha sonraları banyolara, tuvaletlere su çekilir.*
- *Sıcak su tesisatı yapılarak sıcak su kullanım imkanı sağlayan çiftli bataryalar kullanılmaya başlar.*

Musluklar, Lüleler,

- *Lüleler*
- *Tekli musluklar*
- *Çift karışımli soğuk-sıcak su muslukları*

Hayvan figürlü musluklar

Ördek başlı musluk

Hayvan başlı musluk

Motifli musluklar

*Haçlı motifli ve
Ejderha başlı..*

*Gül motifli ve
sarıklı başlı...*

Soğuk-Sıcak çift girişli musluklar, bataryalar

Banyo, duş bataryaları

Günümüzde musluklar...

Termostatik Banyo bataryaları

Otomatik kontrollü akıllı elektronik musluklar

Sevgiyle kalın.
Su gibi duru,
su gibi coşkulu ve
su gibi aziz olun...

TEŞEKKÜRLER

ADELL Armatür ve Vana Fabrikaları A.Ş.

www.adell.com.tr

<http://www.ab-ihayatsergisi.com/>